

## Ferenc Postma

UB VU Amsterdam

De bijdragen van Hongaarse studenten te Franeker in het *Album Amicorum* van Cornelis Burt Andriessen (1781–1782).



Reeds in 1985 constateerde J. Bosma,<sup>1</sup> dat in twee van de vijf Franeker studentenalba uit de tweede helft van de achttiende eeuw die hij nader had onderzocht, ook diverse bijdragen van Hongaarse studenten voorkwamen, om precies te zijn in de alba van resp. Hajo Bangma<sup>2</sup> en Anne Ypey.<sup>3</sup> Deze bijdragen werden naderhand - in 1997 - verder geanalyseerd door G.H. van de Graaf,<sup>4</sup> die daarbij tegelijk ook het album van de Friese student Murk de Haan betrok,<sup>5</sup> met daarin de twee bijdragen van Stephanus Csorba [Csorba István] en diens reisgenoot Georgius K. Nagy [Nagy K. György], beide gedateerd: Franeker, 30 april 1782.

De namen van deze twee Hongaren treffen we vandaag de dag ook aan in het *Album Amicorum* van de in 1758 - te Vlissingen geboren - Cornelis Burt Andriessen,<sup>6</sup> dat zich jarenlang - in Den Haag - in particulier bezit

<sup>1</sup> Bosma: Vijf Franeker studentenalba, 194, 195.

<sup>2</sup> Zie over Hajo Bangma en diens album (aanwezig in "Tresoar", Leeuwarden, sign.: <Hs 1023>) Bosma: Vijf Franeker studentenalba, 194, 204.

<sup>3</sup> Zie over Anne Ypey, Hajo Bangma's vriend, en diens album (aanwezig in het "Fries Museum", Leeuwarden, sign.: <PL00476>) Bosma: Vijf Franeker studentenalba, 194–195, 204.

<sup>4</sup> Van de Graaf: Cum Deo, 129–131.

<sup>5</sup> Van de Graaf: Cum Deo, 129. - Het album van Murk de Haan bevindt zich in "Tresoar", Leeuwarden, sign.: <Hs 23>.

<sup>6</sup> Zie: *NNWB*, I, 140 (s.v.). - Hij was op 5 oktober 1758 te Vlissingen geboren. Zijn moeder heette Maria Cornelia Burt. Hij zou de familienaam van zijn moeder dus aan zijn eigen familienaam toevoegen. - In Franeker schreef hij een bijdrage in de alba van Hajo Bangma en Anne Ypey.

bevond,<sup>7</sup> maar in de zomer van 2020 geschonken werd aan de Stichting “Academie van Franeker”.<sup>8</sup> Sindsdien maakt het deel uit van de bibliotheek van deze Stichting, gevestigd in de historische Botnia Stins,<sup>9</sup> in het hart van Franeker. C.B. Andriessen, zoals we zijn naam in het Franeker *Album Studiosorum* (*AStF*) vermeld vinden, was op 23 september 1776 student in de theologie geworden te Franeker,<sup>10</sup> tijdens het rectoraat van Prof. Hermannus Cannegieter. In de loop van 1782 zou hij aldaar zijn studie afronden, om in november van dat jaar als predikant bevestigd te worden in het Friese Steggerda/ Finkenga. Daarna diende hij nog verschillende andere kerkelijke gemeenten, ten laatste die van Rotterdam/ Charlois/ Katendrecht (1797), waar hij - in juni 1840 emeritus geworden - op 1 oktober 1845 overleed, “in den gezegenden ouderdom van bijna 87 jaren”.<sup>11</sup>

Blijkens de goud-vergulde datering op het voorplat heeft Andriessen zijn Franeker studentenalbum pas in 1781 aangelegd, toen hij al ver gevorderd was met zijn studie. Het bevat dus vooral namen van medestudenten, met wie hij in de loop der jaren was opgetrokken en vriendschap had gesloten, een echt vriendenalbum.<sup>12</sup> In die zin zou hij het album trouwens ook de rest van zijn leven blijven gebruiken.<sup>13</sup> Het handgeschreven “Register”, achterin het album, telt maar liefst meer dan 180 nummers, waarmee in totaal meer dan 160 namen gemoeid zijn. Jammergenoeg zijn verschillende van al die vriendschappelijke bijdragen vandaag de dag niet meer aanwezig. Dat laatste geldt - gelukkig in zeer beperkte mate - ook voor de bijdragen van Hongaarse hand, zoals we zullen zien. \*

### *De bijdragen van Hongaarse hand*

De eerste Hongaar die we - direct al aan het begin (5r) - in Andriessens album aantreffen, is de theologie-student Georgius Szűcs [Szűcs György]. Hij was op 24 september 1780 “gratis” als student te Franeker ingeschreven,<sup>14</sup> en wel samen met Gabriel Bereti [Bereti Gábor],<sup>15</sup> tegelijk ook de tweede Hongaar in het album (7r). Beide studenten waren - al jaren eerder - hun studie aan het illustre *Collegium* in Sárospatak begonnen,<sup>16</sup> wat ook duidelijk wordt uit de vermelding “Patakino Hungarus” bij hun beider namen in het Franeker *Album Studiosorum*. Dat ook de derde Hongaar - Johannes Otrokócsi [Otrokócsi Végh János] - zijn studie destijds in Sárospatak had aangevangen,<sup>17</sup> blijkt uit de ondertekening van zijn bijdrage in Andriessens album: “S. Patakino Hungarus” (9r). Hij was later dan de twee eerstgenoemden, op 28 april 1781 - eveneens “gratis” - student geworden in Franeker.<sup>18</sup> Het is dan ook opmerkelijk, dat hij reeds enkele maanden daarna, en wel op dezelfde dag als Szűcs en Bereti - op de 29e juni 1781 - Andriessen (ofwel: “Andriessien” !) met een bijdrage in diens album heeft “vereerd”. Wellicht was de reden, dat hij - zoals hij zelf schrijft - inmiddels “S.S. Theol. Candidatus” was geworden, en hij zodoende op korte termijn terug wilde keren naar het Hongaarse achterland.<sup>19</sup>

Dateerden de eerste drie bijdragen van Hongaarse hand uit juni 1781, de drie volgende dateren van mei 1782 en zijn tegelijk verderop in het album van Andriessen te vinden. In twee gevallen betreft het opnieuw

---

<sup>7</sup> Heesakkers – Thomassen: Voorlopige lijst van alba amicorum, 17.

<sup>8</sup> Zie de *Nieuwsbrief* van de Stichting “Academie van Franeker”: September 2020.

<sup>9</sup> Het album heeft aldaar de signatuur: <I-d>.

<sup>10</sup> *AStF*, Nr. 13736: C(omelius) B(art) Andriessen, (Middelburgo Zelandus) - sic (!). - In het album van Hajo Bangma ondertekent Andriessen duidelijk met: “Flissingana Zelandus”. - In die tijd waren de hoogleraren Petrus Conradi en Samuel Henricus Manger zagezegd het theologisch gezicht van Franeker. Ook was Prof. Hermannus Venema nog als “professor honorarius” bij de theologische faculteit betrokken.

<sup>11</sup> Aldus het bericht van overlijden in de *Rotterdamsche Courant* (04.10.1845), ondertekend door de Wed. C.B. Andriessen. - Gevonden en geconsulteerd via Delpher (10.03.2021).

<sup>12</sup> Het *album amicorum* is in deze tijd steeds meer een echt “vriendenalbum” geworden. Bijdragen van bijv. professoren, predikanten en andere notabelen die men op zijn *Peregrinatio academica* had ontmoet, treft men er niet of nauwelijks meer in aan. Een belangrijk onderscheid met alba van vroegere datum, zie bijv. Postma: In tantis mundi tumultibus, passim, waar de vroegste bijdragen van Hongaren te Franeker worden vermeld in het album van Michaël Corvinus (1624).

<sup>13</sup> Volgens Heesakkers – Thomassen: Voorlopige lijst van alba amicorum, 17, had Andriessen zijn album nog in 1844 gebruikt.

<sup>14</sup> *AStF*, Nr. 13852.

<sup>15</sup> *AStF*, Nr. 13851.

<sup>16</sup> Szűcs György vinden we in januari 1770 terug in het Sárospataker matrikel, Hörsik: A sárospataki Református Kollégium diákjai, 297 (“Academias salutat”), Bereti Gábor in oktober 1769 (“Academias salutat”, ibidem). - Zie over de veelbewogen geschiedenis van het illustre *Collegium* te Sárospatak Dienes – Ugrai: History.

<sup>17</sup> Otrokócsi Végh János vinden we al in maart 1767 in het Sárospataker matrikel, Hörsik: A sárospataki Református Kollégium diákjai, 293 (“Academias salutat”).

<sup>18</sup> *AStF*, Nr. 13860.

<sup>19</sup> Hij zou - voor zover wij konden nagaan - in 1783 predikant worden te Sajóecseg, zie Ugrai – Dienes: A tisztáninneri Református Egyházközség lelkészei (sub C33). - Zie hier eveneens voor nadere gegevens over Szűcs, Bereti, Egei en Nagy.

studenten vanuit het Hongaarse Sárospatak: Georgius K. Nagy [Nagy K. György]<sup>20</sup> en Stephanus Csorba [Csorba István],<sup>21</sup> die we reeds boven noemden. Beide waren - tezamen - op 22 september 1781 als student te Franeker ingeschreven,<sup>22</sup> maar hun beider vorderingen in de theologische studie verschilden nogal van elkaar. Als Nagy op 16 mei 1782 zijn bijdrage in Andriessens album schrijft, is hij intussen “S.S. Theol. Candidatus” geworden (43r), evenals - zoals hier blijkt - Andriessen zelf. Csorba daarentegen, die er een dag later - op de 17e mei 1782 - in schrijft, ondertekent nog als “Studiosus” (47r). Hij zou zijn studie naderhand in Utrecht voortzetten.<sup>23</sup> Dat de derde en laatste Hongaar in dit verband eveneens in - mei - 1782 het album van Andriessen met een bijdrage heeft verrijkt (49r), lijkt hier wel voor de hand te liggen. Het betreft ditmaal een student afkomstig uit Debrecen, die voorheen aldaar het illustre *Collegium* had bezocht: Joannes Récheij [Rétsei/ Rétseij János].<sup>24</sup> Hij was op 24 september 1781 student geworden in Franeker,<sup>25</sup> en zou daar naast theologie ook medicijnen studeren, zoals uit zijn ondertekening blijkt. Evenals Csorba zou hij later zijn studie in Utrecht voortzetten.<sup>26</sup>

Toch heeft nog een zevende Hongaar aan het album van Andriessen bijgedragen, wat duidelijk wordt uit het “Register”, achterin het album. Ook hier betreft het een student afkomstig van het illustre *Collegium* te Sárospatak: Michael Egei [Egei Mihály].<sup>27</sup> Hij had zich eerst korte tijd in Utrecht opgehouden, maar was op 12 oktober 1781 als student in de theologie ingeschreven te Franeker.<sup>28</sup> Zijn vriendschappelijke albumbijdrage moet ergens tussen die van Nagy (43r) en Csorba (47r) hebben gestaan, zoals uit het “Register” blijkt, maar juist deze bladen ontbreken vandaag de dag in het album. Toch mogen we op grond hiervan aannemen, dat hij - evenals Nagy, Csorba en Récheij - in mei 1782 in het album heeft geschreven. Mogelijk heeft hij bij die gelegenheid Andriessen “vereerd” met zijn zinspreuk: “In Christo, et cum Christo”.<sup>29</sup> Egei zou - evenals Csorba en Récheij - zijn studie naderhand in Utrecht voortzetten.<sup>30</sup>

### Epiloog

Op grond van zijn onderzoek van de Franeker studentenalba concludeert J. Bosma, dat “de Hongaarse studenten aan het einde van de achttiende eeuw uit Franeker wegbleven”.<sup>31</sup> Hoewel hij daarbij slechts vijf alba heeft betrokken,<sup>32</sup> geheel onjuist is zijn conclusie niet. Zeker na 1774, als de Bursa - de *mensa academica* - op last van de Staten van Friesland is gesloten, en er - na enig aandringen van de professoren - voortaan nog slechts 10 “gesubsidieerde” plaatsen voor de Hongaren aan de universiteit in Franeker beschikbaar zijn,<sup>33</sup> zal dat hun animo om op reis te gaan naar het verre Franeker beslist ongunstig hebben beïnvloed. Tegelijkertijd zal de vanuit Wenen gevoerde landspolitiek door Maria Theresia (1740–1780) een remmende factor van belang zijn geweest. Jarenlang was tijdens haar regering het reizen naar het buitenland voor de Hongaarse studenten zelfs

20 Nagy K. György werd eveneens in 1767 student te Sárospatak, Hörsik: A sárospataki Református Kollégium diákjai, 293.

21 Csorba István werd in 1768 student in Sárospatak, Hörsik: A sárospataki Református Kollégium diákjai, 294.

22 *ASiF*, Nr. 13882 (Nagy) en Nr. 13883 (Csorba).

23 Bozzay – Ladányi (s.v.). - Csorba zou in 1785 nog met een beurs van het *Stipendium Bernardinum* in Utrecht studeren, Van Veen: Het Stipendium Bernardinum, 282. - Of en waar hij later in Hongarije predikant is geworden, bleef ons onbekend.

24 Récheij [Rétsei] was in april 1769 student te Debrecen geworden, Thury: Iskolatörténeti Adattár, II, 290. Hij zou in 1792 predikant worden in Székelyhid.

25 *ASiF*, Nr. 13885.

26 Na Franeker vinden we hem in Utrecht (1783). In 1784 studeerde hij aldaar met een beurs van het *Stipendium Bernardinum*, Van Veen: Het Stipendium Bernardinum, 282. - Zie verder: Bozzay – Ladányi (s.v.).

27 Egei werd in 1772 student te Sárospatak, Hörsik: A sárospataki Református Kollégium diákjai, 301 (“Rector Tállya, mox academias salutat”).

28 *ASiF*, Nr. 13886.

29 Zoals hij die schreef in het album van Hajo Bangma: Franeker, 30 mei 1782.

30 Zie: Bozzay – Ladányi (s.v.).

31 Bosma: Vijf Franeker studentenalba, 202.

32 Resp. de alba van Franciscus Rinia van Nauta, Hajo Bangma, Anne Ypey, Petrus Johannes Conradi en Bokko Hermannus Habbema, alle vijf uit de tweede helft van de achttiende eeuw. - Het album van J.F.M. Herbell (1771) (aanwezig in “Tresoor”, Leeuwarden, sign.: <Hs 1820>) en dat van Murk de Haan uit 1778 (zie boven) liet hij buiten beschouwing.

33 Een van de vele bezuinigingsmaatregelen. Zie over de Bursa Boeles: Friesland's Hoogeschool, I, 381–393. De sluiting van de Bursa zorgde voor veel onzekerheid in het Hongaarse achterland (idem, 83–84). Zie hierover verder Postma: De Hongaren en het onderwijs te Franeker, 50 (Noot 9).

verboden.<sup>34</sup> Toch is de Friese universiteitsstad, ondanks alle beperkende en belemmerende maatregelen, tot 1800 een geliefd reisdoel voor de Hongaarse studenten gebleven.<sup>35</sup> Eigenlijk, zo kan men stellen, is Franeker al die tijd nooit helemaal zonder Hongaren geweest.<sup>36</sup> Hun Franeker albumbijdragen zijn er het bewijs van.<sup>37</sup>

\* Met hartelijke dank aan Carla van der Kooi, bibliothecaris van de bibliotheek der Stichting “Academie van Franeker”, voor haar royale medewerking en voor de bezorging van al het Hongaarse fotomateriaal in kwestie.

\* Met hartelijke dank eveneens aan Haye Bijlstra, die ons van goede foto’s voorzag van al de desbetreffende Hongaarse albumbijdragen in “Tresoar”, Leeuwarden.

---

<sup>34</sup> In de Hongaarse protestantse kerkgeschiedenis staat haar regeringsperiode bekend als de tijd van de “stille Contra-Reformatie”, Bucsay: Der Protestantismus in Ungarn, II, 19–21, resp. 48. - In de tijd dat het wel was toegestaan naar het buitenland te reizen, kostte het de Hongaarse studenten doorgaans veel tijd, moeite en geld om een paspoort te verkrijgen. - In zijn brieven aan zijn Franeker leermeester Ludovicus Casparus Valckenaer bericht Stephanus Bányai [Bányai István], in 1744 professor geworden aan het illustre *Collegium* in Sárospatak, in voorzichtige termen over de ernstige actuele situatie in zijn land, Postma – Bozzay: Die Briefe von Stephanus Bányai, 1742–1760.

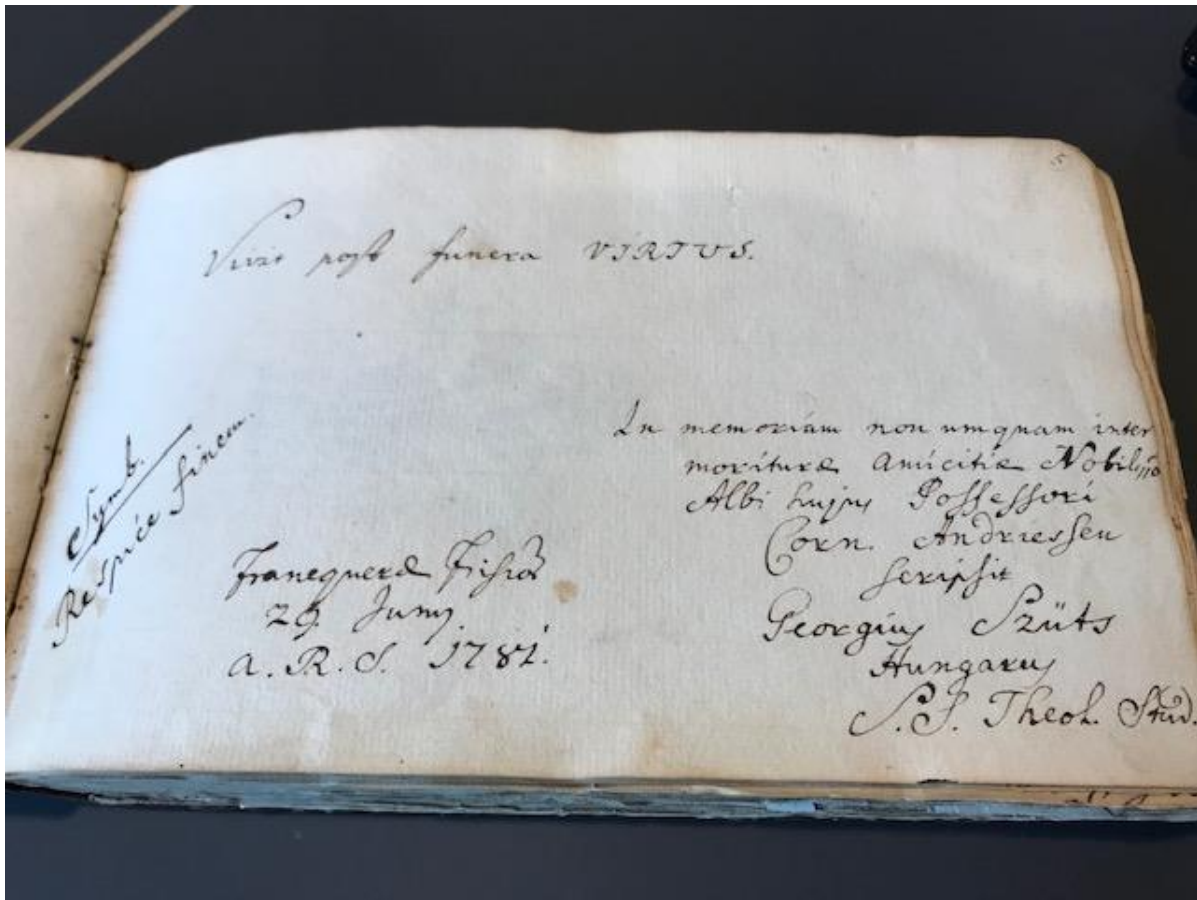
<sup>35</sup> Na de val van Heidelberg (begin september 1622) was de *Peregrinatio* van de Hongaarse studenten naar Franeker begonnen, Postma: Franekera, az igaz keresztyéneknek híres akadémia benne. Zie ook Postma: De Hongaren en het onderwijs te Franeker.

<sup>36</sup> Als Benedek Mihály, de latere gereformeerde bisschop in Debrecen, in 1774 in Franeker aankomt, treft hij daar - tot zijn vreugde - maar liefst acht Hongaarse *Peregrini* aan. - Hij was - na de sluiting van de Bursa - ook een van de eersten die een “gesubsidieerde” plaats kreeg toegewezen, zie Postma: Das *Itinerarium* von Michaël Benedek.

<sup>37</sup> In het album van Hajo Bangma schreven de Hongaren Csorba István (20 april 1782), Egei Mihály (30 mei 1782), Nagy K. György (10 april 1782), Malom János (3 maart 1781) en Récheij János (30 mei 1782). - In het album van Anne Ypey: Botos Mihály (2 juni 1784), Csorba István (25 januari 1782), Dienes Sámuel (4 mei 1784), Nagy K. György (24 januari 1782) en Sárváry János (25 september 1779). - In het album van Murk de Haan: Csorba István (30 april 1782) en Nagy K. György (30 april 1782). - In het album van J.F.M. Herbell: Abats János (24 juni 1772), Katona Mihály (1 maart 1772) en Cs. Verestói Sámuel (11 mei 1771). - Hier kan ook nog verwezen worden naar het album van Prof. Hermannus Cannegieter (1776), dat zich in onze privé-collectie bevindt, met bijdragen van de Sárospataker studenten Sárkány Pál (4 mei 1777) en Tasnádi Szócs István (23 juni 1777).

APPENDIX

De zes Hongaarse bijdragen in het *Album Amicorum* van C.B. Andriessen.



1. De albumbijdrage van Georgius Szüts/ Szücs György.  
Franeker: 29.06.1781.

5r

Vivit post funera VIRTUS.

Symb.

Respice finem.

Franequerae Frisio[rum]

29. Junij

A.R.S. 1781.

In memoriam non umquam inter-  
moriturae amicitiae Nobiliss[im]o  
Albi hujus Possessori

Corn. Andriessen

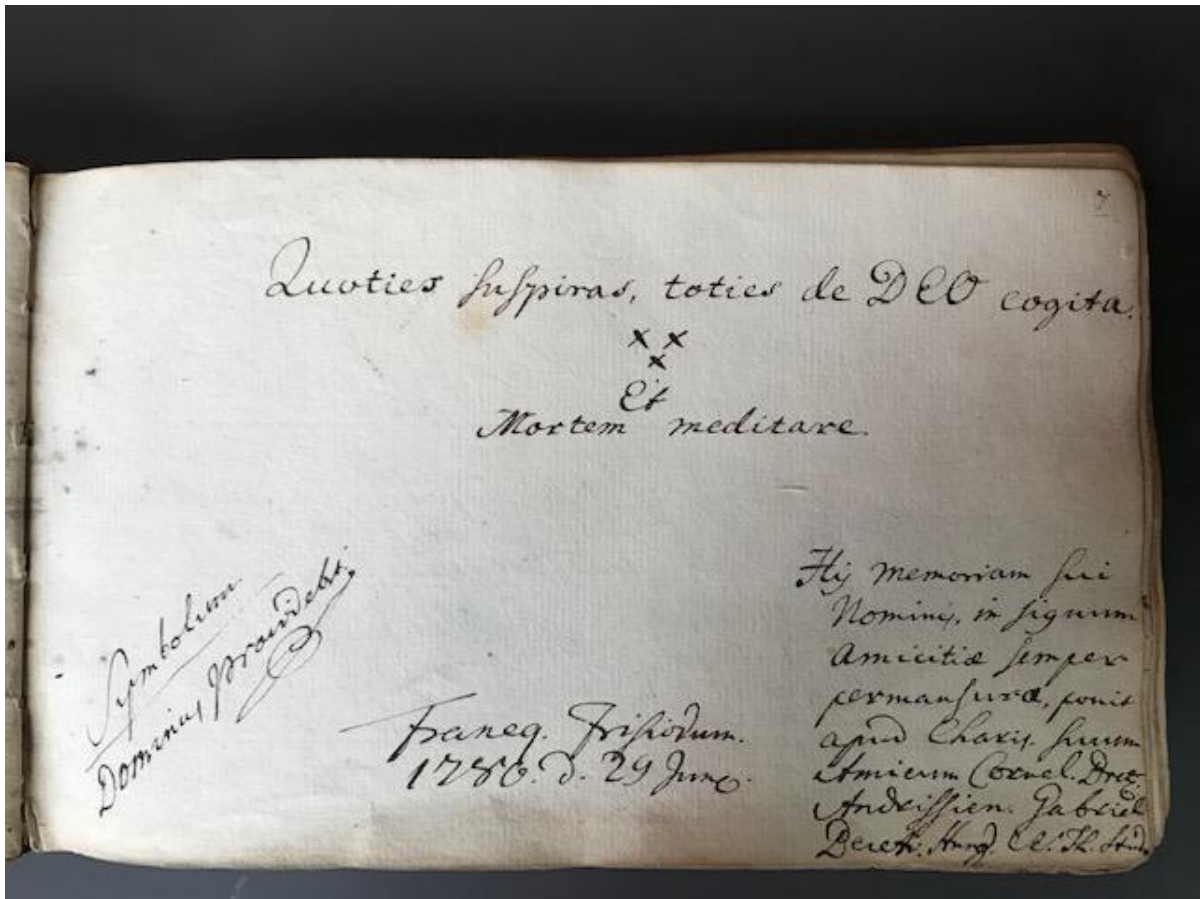
scripsit

Georgius Szüts

Hungarus

S.S. Theol. Stud.

---



2. De albumbijdrage van Gabriel Bereti/ Bereti Gábor.  
 Franeker: 29.06.1781.

7r

Quoties suspiras, toties de DEO cogita.

x x

x

Et

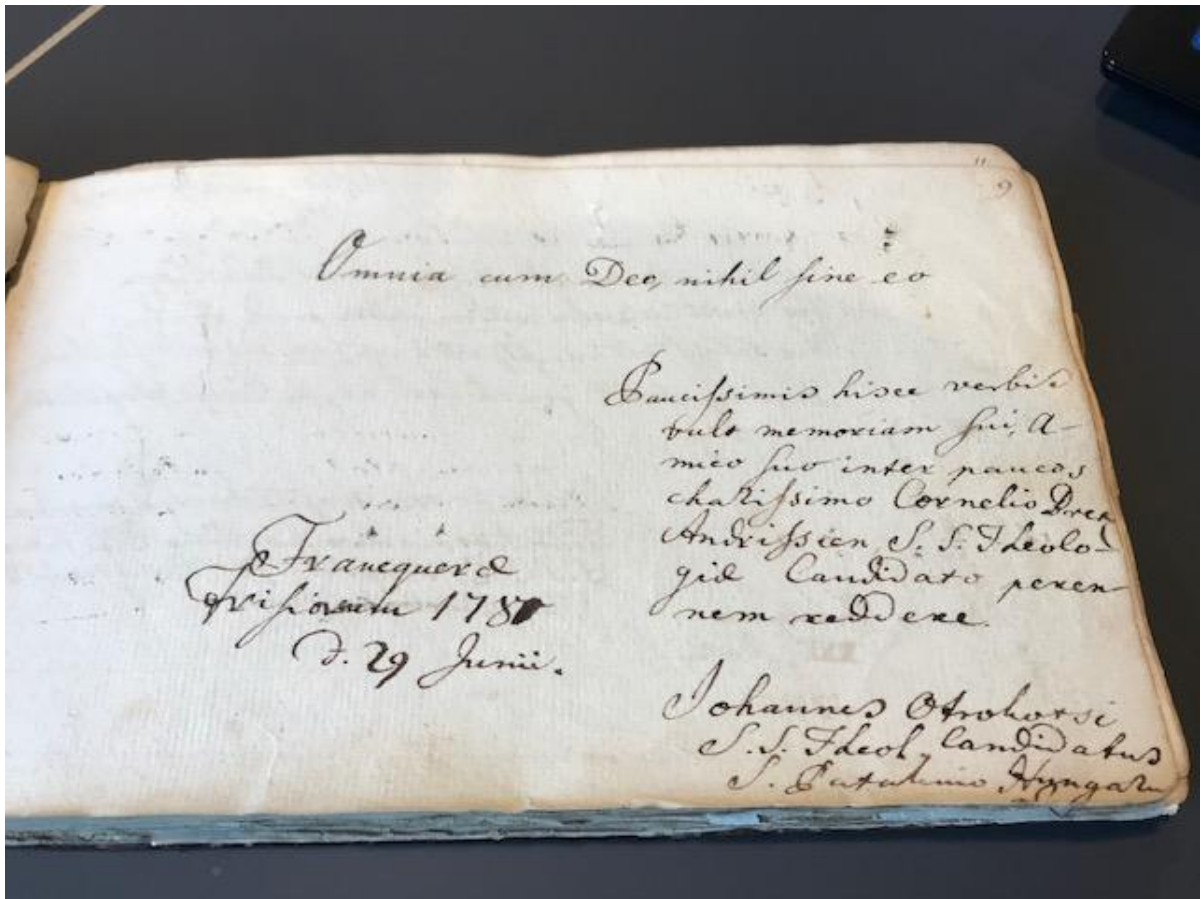
Mortem meditare.

Symbolum

Dominus providebit.

Franeq. Frisiorum  
 1781. d. 29. Junij.

His memoriam sui  
 Nominis, in signum  
 amicitiae semper  
 permansurae, ponit  
 apud Charis. suum  
 Amicum Cornel. Burt  
 Andrissien, Gabriel  
 Bereti. Hung. S.S. Th. Stud.



3. De albumbijdrage van Johannes Otrokotsi/ Otrókócsi Végh János.  
Franeker: 29.06.1781.

9r

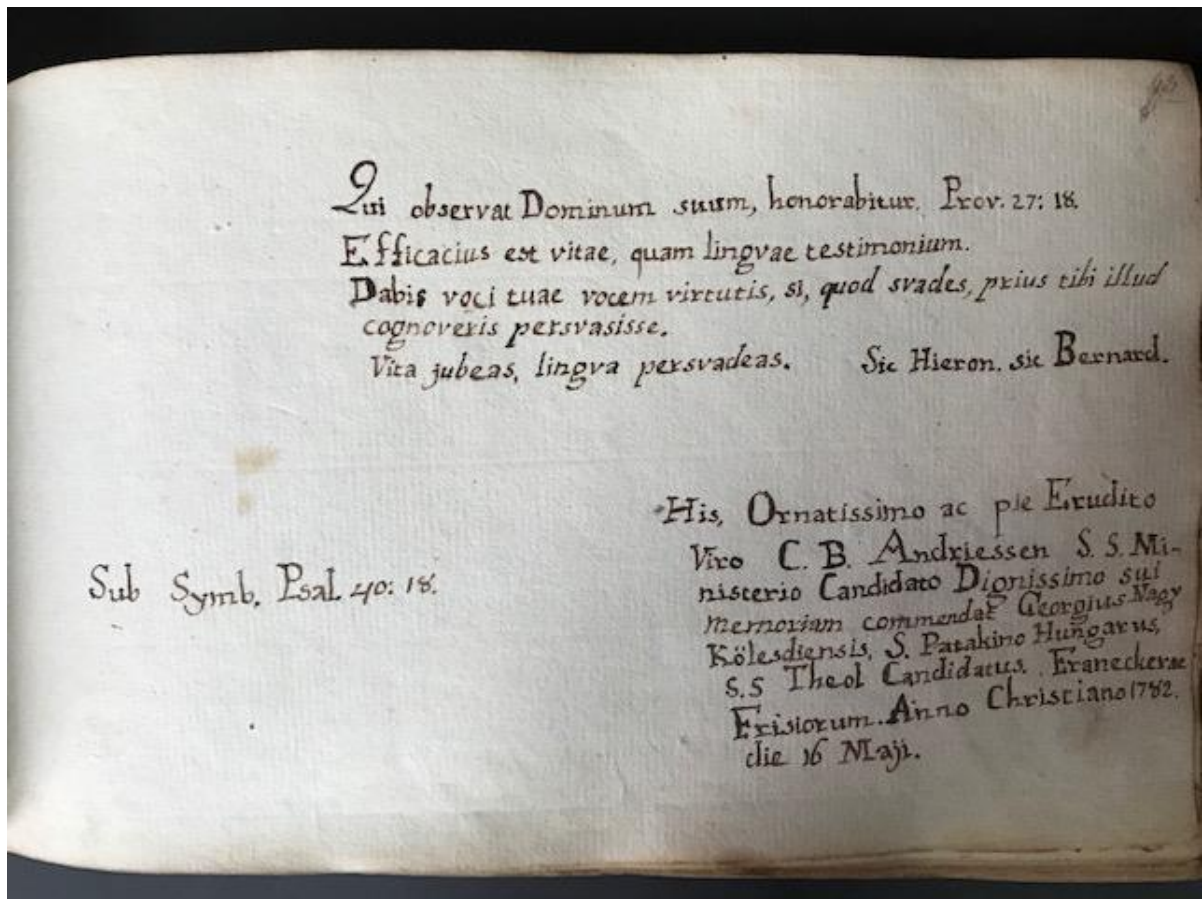
Omnia cum Deo, nihil sine eo.

Franequerae  
Frisiorum 1781  
d. 29. Junii.

Paucissimis hisce verbis  
vult memoriam sui, A-  
mico suo inter paucos  
charissimo Cornelio Burt  
Andriessen, S.S. Theolo-  
giae Candidato, peren-  
nem reddere.

Johannes Otrokotsi  
S.S. Theol. Candidatus  
S. Patakino Hungarus.

---



4. De albumbijdrage van Georgius K. Nagy/ Nagy K. György.  
Franeker: 16.05.1782.

43r

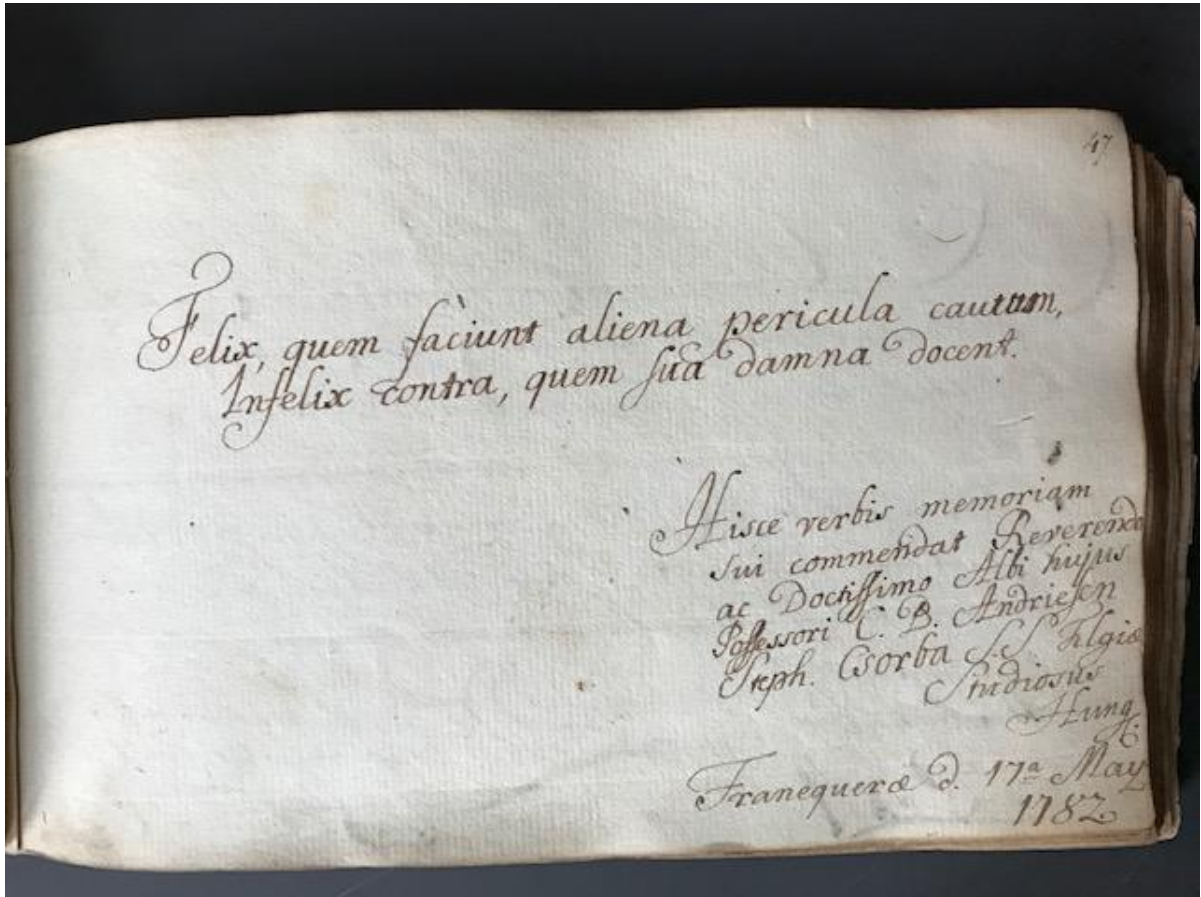
Qui observat Dominum suum, honorabitur. Prov. 27:18.  
Efficacius est vitae, quam linguae testimonium.  
Dabis voci tuae vocem virtutis, si, quod suades, prius tibi illud  
cognoveris persuasisse.  
Vita jubeas, lingua persuadeas. Sic Hieron. sic Bernard.

Sub Symb. Psal. 40:18.

His, Ornatissimo ac pie Erudito  
Viro C.B. Andriessen, S.S. Mi-  
nisterio Candidato Dignissimo, sui  
memoriam commendat Georgius Nagy  
Kölesdiensis, S. Patakino Hungarus,  
S.S. Theol. Candidatus. Franeckeræ  
Frisiorum. Anno Christiano 1782,  
die 16. Maji.

---





5. De albumbijdrage van Steph[anus] Csorba/ Csorba István.  
Franeker: 17.05.1782.

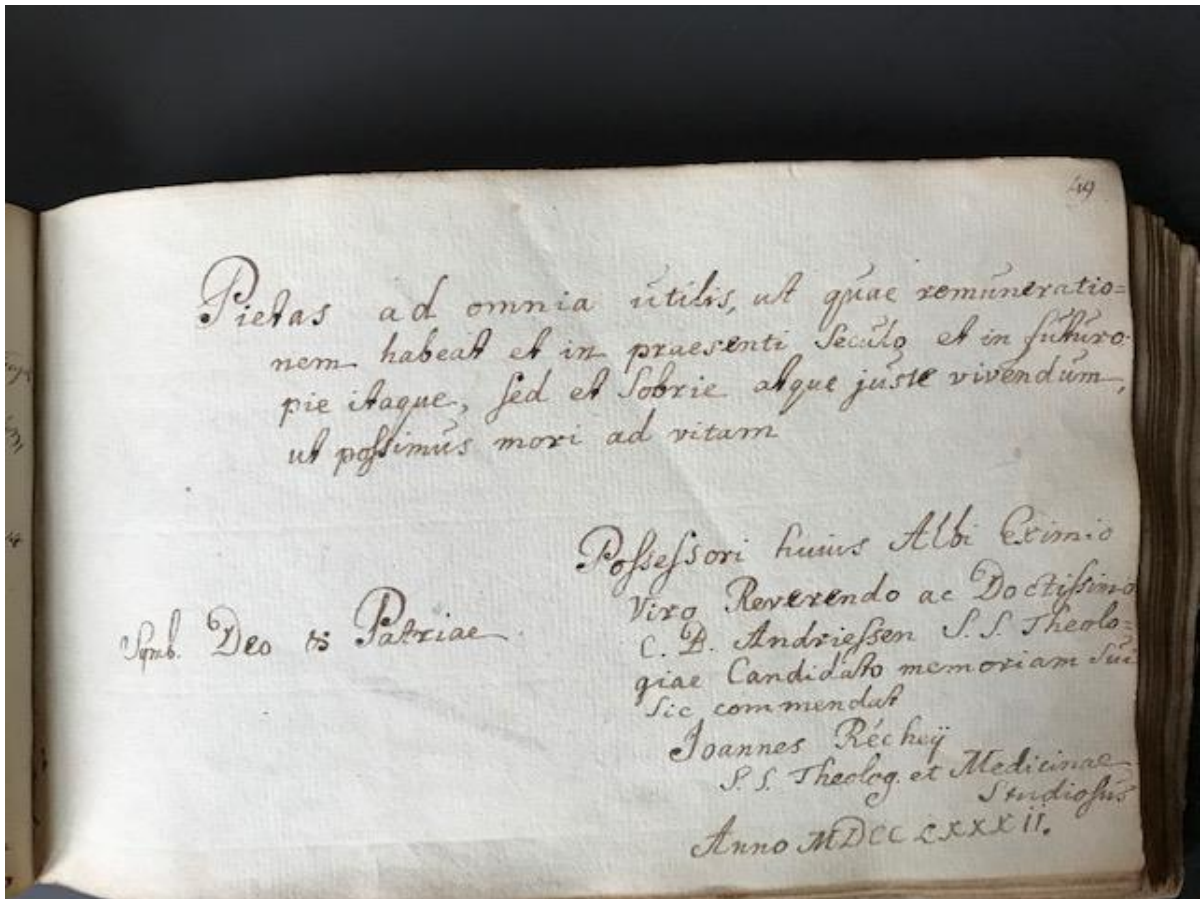
47r

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.  
Infelix contra, quem sua damna docent.

Hisce verbis memoriam  
sui commendat Reverendo  
ac Doctissimo Albi hujus  
Possessori C. B. Andriesen  
Steph. Csorba. S. S. Th[eo]l[o]giae  
Studiosus  
Hung.

Franequerae d. 17<sup>a</sup> Maji  
1782.

---



6. De albumbijdrage van Joannes Récheij/ Rétsei/ Rétseij János.  
[Franeker]: 1782.

49r

Pietas ad omnia utilis, ut quae remuneratio-  
nem habeat et in praesenti seculo, et in futuro;  
pie itaque, sed et sobrie atque juste vivendum,  
ut possimus mori ad vitam.

Symb. Deo & Patriae.

Possessori huius Albi Eximio  
Viro Reverendo ac Doctissimo  
C. B. Andriessen, S. S. Theolo-  
giae Candidato, memoriam sui  
sic commendat

Joannes Récheij  
S. S. Theolog. et Medicinae  
Studiosus.

Anno MDCCLXXXII.

## BIBLIOGRAFIE

BOELES, W.B.S.: *Frieslands Hoogeschool en het Rijks Athenaeum te Franeker*, I-II, Leeuwarden: H. Kuipers, 1878–1889.

BOSMA, J.: Vijf Franeker studentenalba uit de tweede helft van de achttiende eeuw, in G.Th. Jensma *et al.* (eds.): *Universiteit te Franeker, 1585–1811. – Bijdragen tot de geschiedenis van de Friese hogeschool*, Leeuwarden/ Ljouwert: Fryske Akademy, 1985, 191–205.

BOZZAY Réka – LADÁNYI Sándor (eds.): *Magyarországi diákok holland egyetemeken, 1595–1918 // Hongaarse studenten aan Nederlandse universiteiten, 1595–1918* [Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban, 15.], Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2007.  
– Afk.: Bozzay – Ladányi

BUCSAY Mihály: *Der Protestantismus in Ungarn, 1521–1978. – Ungarns Reformationskirchen in Geschichte und Gegenwart*, I-II, Wien-Köln-Graz: Hermann Böhlau Verlag, 1977–1979.

DIENES Dénes – UGRAI János: *History of the Reformed Church College in Sárospatak*, Sárospatak: Hernád Kiadó, 2013.

FOCKEMA ANDREAE, S.J. – Th.J. MEIJER (eds.): *Album Studiosorum Academiae Franekerensis, 1585–1811; 1816–1844. – I. Naamlijst der studenten*, Franeker: T. Wever, [1968].  
– Afk.: *AStF*

GRAAF, G.H. van de: Cum Deo. – Magyar peregrinusok bejegyzései franekeri album amicorumokban, in Balázs Mihály *et al.* (eds.): *Művelődési törekvések a korai újkorban. – Tanulmányok Keserű Bálint tiszteletére* [Adattár, 35.], Szeged: József Attila Tudományegyetem, 1997, 117–133.

HEESAKKERS, C.L. – K. THOMASSEN (eds.): *Voorlopige lijst van Alba Amicorum uit de Nederlanden vóór 1800*, 's-Gravenhage: Koninklijke Bibliotheek, 1986.

HÖRCSIK Richárd (ed.): *A sárospataki Református Kollégium diákjai, 1617–1777*, Sárospatak: Sárospataki Református Kollégium, 1998.

MOLHUYSEN, P.C. *et al.* (eds.): *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, I-X, Leiden: A.W. Sijthoff, 1911–1937.  
– Afk.: *NNBW*

POSTMA, Ferenc: Franekera, az igaz keresztyéneknek híres akadémiájuk benne [oder die Frage, warum nach der Zerstörung von Heidelberg (September 1622) die sogenannte *Peregrinatio hungarica* sich von Heidelberg nach Franeker verlegt hat], in Balázs Mihály *et al.* (eds.): *Művelődési törekvések a korai újkorban. – Tanulmányok Keserű Bálint tiszteletére* [Adattár, 35.], Szeged: József Attila Tudományegyetem, 1997, 487–495.

POSTMA, Ferenc – Réka BOZZAY: Die Briefe von Stephanus Bányai [F. Bányai István] (1711–1767) an Prof. Ludovicus Casparus Valckenaer in Franeker, 1742–1760, *Sárospataki Füzetek* [Sárospatak], XIII/3 (2009), 145–166.

POSTMA, Ferenc: Das *Itinerarium* von Michaël Benedek (1773–1775) und seine vier *Testimonia* aus Franeker (Juni 1775), in Mihály Imre *et al.* (eds.): *Eruditio, Virtus et Constantia. – Tanulmányok a 70 éves Bitskey István tiszteletére*, Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2011, I, 371–390.

POSTMA, Ferenc: In tantis mundi tumultibus ... – De vroegste album-bijdragen van Hongaren uit Franeker: Vijf inscripties in het *Album Amicorum* van Michaël Corvinus (1624), in Zoltán Adorjáni (ed.): *Studia Doctorum Theologiae Protestantis I.: Emlékkötet a 70 éves Geréb Zsolt tiszteletére* [A kolozsvári Protestáns Teológia Kutatóintézetének kötetei, 1.], Kolozsvár: KPTI, 2011, 343–355.  
[\* In het Hongaars in: *Református Szemle* [Kolozsvár], CV/6 (2012), 589–598.]

POSTMA, Ferenc: De Hongaren en het onderwijs aan de Friese universiteit te Franeker, *Acta Neerlandica*. – *Bijdragen tot de Neerlandistiek* [Debrecen], X (2015), 33–80.

THURY Etele: *Series Studiosorum in Schola Debrecina Helveticae Confessionis, 1588–1792 // A debreczeni Református Főiskola tanulók névsora, 1588–1792*, in Thury Etele (ed.): *Iskolatörténeti Adattár*, II, Pépa: Főiskolai Könyvnyomda, 1908, 96–466.

UGRAI János – DIENES Dénes (eds.): *A tizáninenni Református Egyházkerület lelkészei. – A kezdetektől a millenniumig*. – *Adattár* [Harmadik kiadás.], Sárospatak – Tiszaújváros: s.n., 2017.

VEEN, S.D. van: *Het Stipendium Bernardinum. – Geschiedenis eener Utrechtsche academie-beurs*, Utrecht: G.J.A. Ruys, 1911.

**Dr. Ferenc Postma** (1945) is direct na zijn emeritaat (Theol. Faculteit, VU Amsterdam, 2010) sinds 2011 als Honorary Fellow verbonden aan de Universiteitsbibliotheek Vrije Universiteit Amsterdam, afdeling Bijzondere Collecties, voor het onderzoek naar het oude protestantse boek, speciaal met betrekking tot (het historische) Hongarije. Hij promoveerde in oktober 1995 aan de Károli Gáspár Universiteit in Budapest, op zijn studie: “Auf der Suche nach akademischen Drucken von Franeker (1585-1811) in den Spuren der *Peregrinatio hungarica*”.